

«Ποντικοί» στα άδυτα του Λαβυρίνθου

Και νέες λαθρανασκαφές στο φημισμένο ιστορικό σπήλαιο της Κρήτης

«Παρά την περσινή κινητοποίηση της Αστυνομίας, οι παράνομες ανασκαφές και φέτος από αγνώστους στο εσωτερικό του Λαβυρίνθου είναι κάτι παραπάνω από εμφανείς. Είναι άγνωστο τι ακριβώς αναζητούν να βρουν εκεί μέσα. Το σίγουρο είναι πως έχουν προκαλέσει ανεπανόρθωτες καταστροφές και βανδαλισμούς στις ήδη βεβαρηνμένες στατικά αίθουσες και στοές του αρχαίου αυτού σπηλαίου...».

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Πέτρος Στεφανής

pstefanis@dolnet.gr

Εχει χαρτογραφήσει απ' άκρη σ' άκρη το σκοτεινό και δαιδαλώδες, υπόγειο τούνελ. Το ξέρει απ' έξω κι ανακατωτά, στις δύο εισόδους του αλλά και στα περάσματα και τα κατακρημνισμένα τμήματά του. Και στην πρόσφατη επίσκεψή του στα «λαγούμια» του Λαβυρίνθου, κοντά στο Καστέλλι Ηρακλείου στην Κρήτη, ο σπηλαιολόγος της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας (ΕΣΕ) Νίκος Λελούδης διαπίστωσε, όπως και το 2009, τα σημάδια της αυθαίρετης ανθρώπινης παρέμβασης στα απομεινάρια του αρχαίου σπηλαίου. «Παρά το γεγονός ότι η είσοδος και η παραμονή στον Λαβύρινθο απαγορεύεται ρητά - και γιατί είναι πολύ σημαντικός αρχαιολογικός χώρος, αλλά και επειδή είναι εξαιρετικά επικίνδυνο, λόγω της μεγάλης αστάθειας κυρίως των οροφών του - αποδεικνύεται δυστυχώς ότι όλα αυτά τα παραβλέπουν οι σύγχρονοι αρχαιολογικοί κλάδοι, οι οποίοι και εξακολουθούν να εργάζονται πυρετωδώς στο εσωτερικό του.

Μέσω του φωτογραφικού φακού αποτυπώνεται με τον πλέον αδιάψευστο τρόπο ότι οι άγνωστοι λαθρανασκαφείς επέστρεψαν δριμύτεροι, συγκριτικά με την προηγούμενη εμφάνισή τους. Χρησιμοποιούν πλέον και γεννήτριες, ώστε με τα κατάλληλα τρυπάνια, δισκοπρίονα κι άλλα ανάλογα «επαγγελματικά» εργαλεία να τρυπούν τα τοιχώματα, να σκάβουν και στο δάπεδό του. Στον ίδιο χώρο εύκολα μπορεί επίσης να διακρίνει κανείς και τα υπολείμματα τροφίμων και μπουκαλιών νερού, που μαρτυρούν την παρουσία και εργασία τουλάχιστον δέκα ατόμων που ασχολούνται σε αυτήν τη δραστηριότητα...», λέει στα «ΝΕΑ».

Μέσω του φωτογραφικού φακού αποτυπώνεται με τον πλέον αδιάψευστο τρόπο ότι οι άγνωστοι λαθρανασκαφείς επέστρεψαν δριμύτεροι, συγκριτικά με την προηγούμενη εμφάνισή τους. Χρησιμοποιούν πλέον και γεννήτριες, ώστε με τα κατάλληλα τρυπάνια, δισκοπρίονα κι άλλα ανάλογα «επαγγελματικά» εργαλεία να τρυπούν τα τοιχώματα, να σκάβουν και στο δάπεδό του. Στον ίδιο χώρο εύκολα μπορεί επίσης να διακρίνει κανείς και τα υπολείμματα τροφίμων και μπουκαλιών νερού, που μαρτυρούν την παρουσία και εργασία τουλάχιστον δέκα ατόμων που ασχολούνται σε αυτήν τη δραστηριότητα...», λέει στα «ΝΕΑ».

Κρυμμένος εξοπλισμός

Σε ανάλογη περίπτωση που έγινε αντιληπτή κατά την περσινή χρονιά - θέμα που «ΤΑ ΝΕΑ» είχαν φέρει και τότε στη δημοσιότητα, τον Ιούλιο του 2009 - η Αστυνομία είχε προχωρήσει μέχρι και στην κατάσχεση του κρυμμένου σκαπτικού εξοπλισμού. Στην παρούσα φάση, για την ώρα έχουν ενημερωθεί οι αρμόδιες δικαστικές αρχές της Κρήτης. «Καταγγελία γι' αυτές τις λαθραίες ανασκαφές έχει κάνει επανειλημμένα τα τελευταία χρόνια το τοπικό τμήμα της ΕΣΕ. Το ίδιο έκανα και εγώ πέρυσι, όταν επισκέφθηκα το εσωτερικό του σπηλαίου με ομάδα επιστημόνων του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Ταυτόχρονα, τον περασμένο Απρίλιο συνάδελφος έκανε σχετική αναφορά στην αρμόδια Εφορεία Παλαιολογίας-Σπηλαιολογίας του ΥΠΠΟ. Τώρα, μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, σπη-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: THOMAS WALDMAN

■ «Δυστυχώς, λόγω του πολύ ευπαθούς πετρώματός του, αλλά και των εκρήξεων που προκάλεσαν στην Κατοχή οι Γερμανοί κατά την αποχώρησή τους, το αρχαίο σπήλαιο του Λαβυρίνθου καταρρέει καθημερινά. Τώρα απειλείται εκ νέου και από λαθρανασκαφείς...», λέει ο Νίκος Λελούδης

Αρχαίο λατομείο εξόρυξης πέτρας

«**ΜΟΛΟΝΟΤΙ** Η κρητική παράδοση επιμένει ότι αυτός είναι ο πραγματικός μινωικός Λαβύρινθος, στην πραγματικότητα όλα τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι πρόκειται για ένα αρχαίο λατομείο εξόρυξης πέτρας. Η χρονολόγησή του, ωστόσο, είναι δυσχερής, με πιθανότερη πάντως αυτή των πρώτων ρωμαϊκών χρόνων. Υπάρχει πιθανότητα, ωστόσο, να λειτουργούσε ήδη πολύ παλαιότερα, γιατί όχι και από τους μινωικούς χρόνους! Ας μην ξεχνάμε ότι για κάμποσους αιώνες - και σίγουρα ή-

δη από το 1.300 μ.Χ. - ταυτιζόταν απόλυτα, από τους ντόπιους αλλά και όλους τους ξένους περιηγητές-τουρίστες της εποχής, με το θρυλικό κατασκευάσμα του Δαιδάλου, τον μυθικό Λαβύρινθο, λατρευτικό κέντρο των Μινωικών, αλλά και άντρο του επίσης μυθικού Μινώταυρου!», λέει ο κ. Νίκος Λελούδης. «Αυτή ακριβώς η μοναδικότητά του ως κυριότερου τουριστικού αξιοθέατου της Κρήτης ίσχυε μέχρι την επίσημη ανακάλυψη-αποκάλυψη του μινωικού πολιτισμού, με την εύρε-

ση των ανακτόρων-κέντρων του στα τέλη του 19ου - αρχές του 20ού αιώνα από τον Σερ Άρθουρ Έβανς. Μέχρι τη στιγμή που τα ανακτορικά κέντρα της Κρήτης πήραν από τον Λαβύρινθο τη σκυτάλη ως αξιοθέατο, πάρα πολλές αναφορές μας υποδεικνύουν ότι όλοι ανεξαιρέτως οι περιηγητές των προηγούμενων αιώνων επισκέπτονταν το γνωστό ως Λαβύρινθο αρχαίο λατομείο, καθοδηγούμενοι πάντα στο εσωτερικό του από ντόπιους γνώστες του, τους ξεναγούς της εποχής...».

λαιολόγοι της ΕΣΕ Κρήτης προχώρησαν και σε μηνυτήρια αναφορά στον αρμόδιο εισαγγελέα Ηρακλείου. Όπως και να έχει, όλο αυτό πρέπει να σταματήσει γρήγορα...», τονίζει ο κ. Λελούδης.

Εδώ και δώδεκα χρόνια, με τη συστηματική εξερεύνηση και αναλυτική καταγραφή και του τελευταίου... εκατοστού των αχανών στοών του Λαβυρίνθου επιμένει να ασχολείται ο

Thomas Waldman (<http://www.labyrinthos.ch>). Ο ελβετός σπηλαιολόγος κατάφερε μάλιστα να... επιμκύνει το μέχρι πρότινος γνωστό μήκος του σπηλαίου. «Ανακάλυψε τμήματά του στα οποία φτάνει πλέον κάποιος, έστω και πολύ δύσκολα, αν συρθεί ανάμεσα σε πολύ επικίνδυνες κατακρημνίσεις - κάτι που ο ίδιος επιβεβαίωσε μαζί του», σημειώνει ο έλληνας σπηλαιολόγος.

ΡΟΔΟΣ

Στον πιο ψηλό ιστό κυματίζει η ελληνική σημαία

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Γιώργος Ζαχαριάδης

Ο **ΥΨΗΛΟΤΕΡΟΣ** ιστός στην Ελλάδα, όπου καθημερινά κυματίζει η ελληνική σημαία, στήθηκε στο επιβλητικό κτίριο της Νομαρχίας Δωδεκανήσου, στη Ρόδο. Ο μεταλλικός ιστός έχει ύψος 32 μέτρα και είναι πιο ψηλός κατά 5 μέτρα από τον προηγούμενο, που αντικαταστάθηκε την περασμένη Κυριακή και που είχε ύψος 27 μέτρα!

Ο ιστός αυτός έχει τη δική του ιστορία. Για 87 ολόκληρα χρόνια δέσποζε, από την εποχή της Ιταλοκρατίας, και ήταν στηριγμένος πάνω σε μαρμαρίνο μικρό βωμό. Πάνω σε αυτόν τον ιστό έχουν υψωθεί η ιταλική, η γερμανική, η βρετανική σημαία - όσοι ήταν δηλαδή οι κατακτητές των νησιών - και τελευταία η ελληνική σημαία, όταν έγινε η Ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου με την Ελλάδα στις 31 Μαρτίου 1947. Το κτίριο στο οποίο βρίσκεται ο ιστός είναι έργο του ιταλού αρχιτέκτονα Florestano Di Fausto και ολοκληρώθηκε το έτος 1927. Πρόκειται για κτίριο με αναφορές στα βενετσιάνικα γοτθικά σχήματα και την αρχιτεκτονική της ιπποτικής περιόδου. Στη βάση του ιστού υπήρχε ένας μικρός βωμός στον οποίο οι Ιταλοί έγραφαν «Ara Patrie» (Βωμός της Πατρίδας), αλλά όταν έγινε η Ενσωμάτωση η ιταλική επιγραφή αντικαταστάθηκε με το «Εις οινώνος άριστος αμύνησθαι περί πάτρης».

Τα τελευταία χρόνια όμως ο ιστός παρουσίασε διάβρωση και έτσι αποφασίστηκε η αντικατάστασή του με έναν άλλο. Με δαπάνες της Νομαρχίας Δωδεκανήσου και με τη συνδρομή ορισμένων πολιτών στήθηκε ο νέος ιστός, που είναι υψηλότερος από τον προηγούμενο. Τμήμα του παλαιού ιστού θα παραλάβει ο Στρατός προς φύλαξη, για ιστορικούς λόγους.